

Nr 108.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsbidrag för uppförande av ett sommarhem i Ljunghusen för patienter med kirurgisk och körteltuberkulos; given Stockholms slott den 25 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Henning Elmquist.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Elmquist anförde följande:

Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län har med yttrande den 20 januari 1921 till medicinalstyrelsen översänt en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 20 december 1920 från Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott, däri nämnda utskott, jämlikt landstingets den 22

september 1920 fattade beslut, hemställer, att ett statsbidrag av 210,000 kronor måtte tilldelas landstinget för uppförande av ett för länet avsett sommarhem i Ljunghusen för patienter med kirurgisk och körteltu-berkulos.

Berörda skrivelse och yttrande hava sedermera av medicinalstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t med utlåtande av den 10 februari 1921.

Förvaltnings-
utskottet.

I fråga om belägenheten av ifrågavarande sommarhem, som vore avsett för 105 sjukplatser, därav 15 i särskild isoleringspaviljong, och för vilket direktionen över Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund skulle utgöra styrelse, anför förvaltningsutskottet i sin förevarande skrivelse, bland annat, följande:

Det tilltänkta sommarhemmet vore avsett att förläggas å det i Skytts härad befintliga näset mellan Höllviken och Kämpingebukten, invid denna senare och således på sydsidan av näset. För hemmet hade landstinget förvärvat dels äganderätt till 0,5774 har av n:r 4 och 12 Stora Hammar, ävensom en från dessa hemmansnummer avsöndrad lägenhet och dels nyttjanderätt enligt utslag av kommarkollegium till 40,6945 har av kyrkoherdebostället $\frac{3}{4}$ mantal krono n:r 10 Räng. Detta område, vars mark bestode av havssand, vore till största delen tätt bevuxet med ståndskog. Inom denna senare komme de tilltänkta byggnaderna att uppföras. Därjämte finnes en vidsträckt, med tillhjälp av ditkörd jord, uppförd trädgård med riklig fruktträdsodling. Området sluttade svagt mot havet samt vore från stranden skilt genom en vall av hårt packad flygsand.

Läns-
styrelsen.

I anslutning härtill uttalar länsstyrelsen i sitt ovannämnda yttrande såsom sin åsikt, att platsen för det ifrågasatta sommarhemmet måste anses synnerligen lämplig.

Till förvaltningsutskottets framställning äro fogade fullständiga ritningar och beskrivningar, i vilka upptagas dels å området redan befintliga byggnader, dels de till nyuppförande avsedda byggnaderna och de sanitära anläggningarna. Vidare äro bifogade kostnadsförslag, uppgift å de belopp, som vederbörande entreprenörer betingat sig för utförande av erforderliga arbeten, ävensom vederbörlig av förvaltningsutskottet å landstingets vägnar avgiven förbindelse att icke utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande i framtiden använda anstalten till annat än det med densamma avsedda ändamålet.

Ifrågavarande kostnadsförslag sluta å tillhoppa 374,673 kronor, därav 256,683 kronor avse kostnaderna för det egentliga byggnadsarbetet. Till förstnämnda belopp kommer förefintliga byggnaders värden, enligt bifogat värderingsinstrument uppskattade till sammanlagt 107,100 kronor. Totala anläggningskostnaden, däri ej inräknad utgift för anskaffande av byggnadstomt och skogsområde, beräknas sålunda till 481,773 kronor.

I sitt ovannämnda utlåtande anför medicinalstyrelsen till en början i fråga om den planerade anstaltens syftemål och betydelse följande:

Anstalten i fråga vore avsedd för vård under sommarmånaderna av patienter, lidande av tuberkulos i ben, ledgångar och körtlar, sedan dessa patienter, i de fall då kirurgisk behandling erfordrats, erhållit sådan å inom länet befintliga kirurgiska sjukhus. Erfarenheten hade visat, att en dylik efterbehandling för här ifrågavarande sjukdomsfall, med beredande av allmän hygienisk-dietetisk vård samt med utnyttjande av välgörande klimatiska faktorer, speciellt solljuset, vore av synnerligen stor betydelse för dessa patienters framtida hälsa och i i många fall ägnad att förebygga livslång invaliditet. Styrelsen ansåge därför, att uppförandet av en anstalt, sådan som den nu föreslagna — närmast jämförlig med vårt lands kustsanatorier — skulle vara ett värdefullt led i strävandet för de tuberkulösa sjukdomarnas bekämpande.

Då härtill kommer, säger styrelsen vidare, att den för anstalten föreslagna platsen förefaller jämväl styrelsen, i likhet med Kungl. Maj:ts befallningshavande, synnerligen lämpligt vald samt att styrelsen vid anställd granskning av de hithörande byggnadsritningarna icke för sin del funnit anledning till anmärkning, tvekar icke styrelsen att livligt förorda statsbidrag till anstaltens uppförande.

Emellertid påpekar styrelsen, att kustsanatorierna, med vilka nu ifrågavarande anstalt, enligt styrelsens åsikt, vore närmast jämförlig, icke fölle direkt under de slag av tuberkulosanstalter, till vilkas uppförande eller inrättande statsbidrag enligt i ämnet gällande kungörelse av den 27 juni 1914 (sv. förf.-saml. n:r 292) med däri genom kungörelse den 13 juni 1919 (sv. förf.-saml. n:r 305) gjord ändring utan vidare utginge, varför Kungl. Maj:t vid särskilda tillfällen inhämtat riksdagens bifall till beviljande av statsbidrag till uppförande eller inrättande av dylika anstalter. De härvid beviljade bidragen hade då utgått enligt grunder i huvudsak analoga med dem, som stadgats genom nyssnämnda kungörelse. Med anledning härav anser styrelsen, att även frågan om beviljande av byggnadsbidrag för nu ifrågavarande anstalt bör underkastas riksdagens prövning samt att beträffande grunderna för beräkning av bidraget i huvudsak bör förfaras på enahanda sätt som i fråga om kustsanatorierna.

Med utgångspunkt härifrån anför styrelsen beträffande det ifrågavarande bidragets belopp till en början följande:

Förvaltningsutskottet anhölle om ett statsbidrag av 2,000 kronor för varje av de 105 sjukplatser, hemmet beräknades komma att inrymma, eller sammanlagt 210,000 kronor. Denna begäran stode således i full överensstämmelse med det i kungörelsen den 13 juni 1919 givna stadgandet, att statsbidraget icke finge överstiga 2,000 kronor för varje sjukplats.

Efter erinran därom att — utom i vissa undantagsfall, varom här ej vore fråga — statsbidrag enligt § 2 i 1914 års kungörelse för län eller stad, som ej deltog i landsting, icke utginge till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, påpekar styrelsen, att Malmöhus läns invånarantal den 31 december 1919 — frånräknat de i landstingsområdet ej ingående städerna Malmö och Hälsingborg — enligt senast tillgängliga statistiska uppgifter utgjorde 323,783, vilket förhållande alltså medgäve byggnadsbidrag av nu ifrågavarande slag för 323 sjukplatser inom landstingsområdet. Då enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t till landstingsområdet ifråga beviljats byggnadsbidrag om tillhopa 161,290 kronor för sammanlagt 161 platser, utgjorde sålunda förberörda föreskrift om statsbidragets relation till invånarantalet intet hinder för det begärda statsbidragets beviljande.

Styrelsen erinrar därefter om att enligt § 2 i 1914 års kungörelse statsbidrag må utgå med högst hälften av den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga byggnadskostnaden, däri ej inberäknad utgift för anskaffande av byggnadstomt. Denna byggnadskostnad kan ju, säger styrelsen, visserligen exakt angivas först efter det att byggnadsarbetet avslutats och räkenskaperna angående detta föreliggande färdiga, och kommer i betraktande egentligen vid beviljat byggnadsbidrags utbetalande enligt § 5 i 1914 års kungörelse. Styrelsen ansåge sig emellertid böra redan i frågans nuvarande läge uttala sig om byggnadskostnaderna, särskilt som olika åsikter rörande dessas rätta beräkning yppat sig.

Styrelsen syftar härvid närmast på ett yttrande, som av byggnadsstyrelsen avgivits i ett tidigare skede av ärendet. Medan ännu frågan om sommarhemmets tillkomst preliminärt handlades av en av landstinget för ändamålet tillsatt kommitté, hade nämligen medicinalstyrelsen, i sammanhang med den skriftväxling, som i ämnet fördes mellan styrelsen och nämnda kommitté, till byggnadsstyrelsens prövning överlämnat de uppgjorda ritningarna till nybyggnader samt kostnadsförslaget rörande de egentliga byggnadsarbetena, slutande såsom ovan nämnts å 256,683 kronor, ävensom rörande kostnaderna för elektrisk installation och åskledare, slutande å 23,925 kronor, eller sammanlagt 280,608 kronor. I yttrande den 31 augusti 1920 ansåg byggnadsstyrelsen, som mot förslagen till nybyggnader endast framställde ett par smärre detaljanmärkningar, byggnadsföretaget med då gällande priser och med tilllägg av kostnader för ritningar och administration samt oförutsedda utgifter komma att draga en kostnad av 337,000 kronor.

Medicinalstyrelsen påpekar nu, att förvaltningsutskottet i sin förvarande framställning gendrivit den av byggnadsstyrelsen mot berörda kostnadsberäkningar framställda anmärkningen under hänvisning till den framställningen bilagda uppgift å avslutade entreprenadkontrakt, utvisande, att anbud avgivits till lägre belopp, än i kostnadsförslagen upptagna.

Till förenämnda beräknade kostnad för byggnadsarbetena å 256,683 kronor har sedermera, framhåller styrelsen, lagts 117,990 kronor — i vilka dock förberörda belopp å 23,925 kronor inginge — för sanitära anläggningar, elektrifiering m. m., varigenom anläggningskostnaderna i sin helhet beräknades till 374,673 kronor. Till sist hade till denna siffra blivit, som sig borde, lagt det värde, som de å området redan befintliga åbyggnaderna ägde, eller 107,100 kronor. På detta sätt skulle, såsom ock förvaltningsutskottet självt i sin framställning angåve, sammanlagda anläggningskostnaden, däri ej inberäknad utgift för anskaffande av byggnadstomt och skogsområde, bliva 481,773 kronor, av vilket belopp begärda 210,000 kronor sålunda icke utgjorde hälften.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer styrelsen om avlättande av proposition till riksdagen med begäran om medgivande att av medel, som anvisats såsom bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, för uppförande av Malmöhus läns sommarhem i Ljunghusen för patienter med kirurgisk och körteltuberkulos utbetala statsbidrag med högst det av förvaltningsutskottet begärda beloppet, 210,000 kronor, att utgå i enlighet med de av styrelsen förordade grunderna.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att en anstalt, sådan som den nu föreslagna, måste vara ett så värdefullt led i strävandena för de tuberkulösa sjukdomarnas bekämpande, att dess anläggande bör understödjas av statsmakterna. Anstalten är, enligt vad medicinalstyrelsen påpekar, närmast jämförlig med kustsanatorierna. Då riksdagen emellertid icke lämnat något allmänt medgivande, att de till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter anslagna medel må användas för kustsanatorier, lärer, på sätt brukar ske beträffande sistnämnda anstalter, riksdagens samtycke böra inhämtas för användande av sådana medel till statsbidrag för uppförande av nu ifrågavarande sommarhem.

Departements-
chefen.

I fråga om storleken av nämnda bidrag ävensom villkoren för samma bidrags utbetalande ansluter jag mig till vad medicinalstyrelsen härutinnan föreslagit.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att av medel, som anvisas såsom bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, må av Kungl. Maj:t, för uppförande av ett sommarhem i Ljunghusen för patienter med kirurgisk och körteltuberkulos, åt Malmöhus läns landsting beviljas ett anslag av högst 210,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. stadgade grunder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.